

Sune Berthelsen

Den kompromisløse kæmper

Erna Juel-Hansen 1845-1922

Jeg ved, der er dem, der frygter, at naar Kvinderne omsider ogsaa bliver Logikere og andet mere slemt, vil det, der anses som det centrale i Kvindens Væsen, Følelsens Friskhed og Inderlighed, Hjærtets Overherredømme, gaa tabt eller skrumpe sammen. Men indtil Erfaringen belærer mig om det modsatte, indser jeg ikke, at det at tænke klart skulde udelukke eller formindske Ævnen til at føle varmt og stærkt.

Foredrag i Kvindelig Valgretsforening

Holger Drachmanns søster Erna Juel-Hansen forsøgte meget modigt og fuldstændig kompromisløst at gennemføre det brandesianske emancipationsprojekt. De idealer som hun forsvarede i sine værker realiserede hun såvel i sit privatliv som i sit organisatoriske arbejde.

Som forfatter beskrev hun med stor åbenhed den frie kærlighed og fremhævede, at kvinden besad drifter og udfordrede derved den almindelige forestilling om, at seksualiteten alene hørte manden til. I sin iver efter at føre sine budskaber igennem overtog hun ofte som fortæller styringen af det fortalte, og det på trods af, at hun som erklæret naturalist ønskede at vise det skete snarere end at fortælle det. Tendensen var vigtigere end rene æstetiske og formmæssige overvejelser.

Sideløbende med forfatterskabet oversatte hun romaner, fungerede som journalist og udfoldede en ikke ringe foredragsvirksomhed. Foredragene handlede om alt lige fra hygiejne og kropsbevidsthed til social og kønslig ligestilling.

At hun var bevidst om nødvendigheden af at opbygge nye institutioner til afløsning af de traditionelle kønsbestemte rammer for at muliggøre kvindernes friere udfoldelse, viser de mange forskellige områder, som hun engagerede sig i, med al ønskelig tydelighed. I en periode fungerede hun som almuelærerinde ved Zahles Skole. Siden åbnede hun sammen med sin mand den første børnehave i Danmark, ligesom hun stiftede det første Gymnastikinstitut for kvinder, og engagerede sig i Dansk Kvindesamfund og var medstifter af Kvindelig Valgretsforening.

Erna Juel-Hansen, der ikke veg tilbage for forargelsen, var kompromisløs i sine værker, og udgivelsen af den tabunedbrydende skandalesucces *En Ung Dames*

Historie (1888) blev den direkte anledning til, at det førømtalte gymnastikinstitut måtte lukke. Kvinderne udeblev fra gymnastikken af frygt for at blive identificeret med de utugtige tanker.

Omkostningerne ved det vedvarende opgør med forløjetheden var således svært foreneligt med forsøget på at opbygge de rammer som emancipationen skulle udfolde sig indenfor, men begge kampe måtte kæmpes, og Erna Juel Hansen veg ikke tilbage.

Af Erna Juel-Hansen

1881 *Mellem 12 og 17* (debutroman 1881, udgivet pseudonymt - Arne Wendt)

1885 *Sex Noveller* (noveller 1885)

1888 *En ung Dames Historie* (roman 1888)

1894 *Terese Kærulf* (udviklingsroman 1894)

1895 *Kærlighedens Veje* (brevroman 1895)

1900 *Helsen & Co.* (roman 1900)

1917 *Henriks Mor* – sidste bogudgivelse

Om Erna Juel-Hansen

Af den umiddelbare samtids behandlinger af Erna Juel-Hansens liv og virke kan nævnes: Vilh. Andersen *Dansk Litteraturhistorie*, bind IV (1925); Emmy Drachmann *Erindringer* (1925)

Af nyere behandlinger kan nævnes:

Olav Harsløf & Beth Juncker *Om litteratur, Teksternes liv og forfatterens betydning* (1982); Anne-Marie Mai & Stig Dalager *Danske kvindelige forfattere*, bind I-II (1982); Pil Dahlerups disputats *Det moderne gennembruds kvinder* (1983); Pia Sigmund *Oldemor Erna* (1991); Elisabeth Møller Jensen (red.) *Nordisk kvindelitteraturhistorie*, bind II-III (1993-96)